



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 547/2013-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 23. septembra 2013 predbežne prerokoval sťažnosť Mgr. J. K., R., zastúpeného S. s. r. o., B., v menej ktorej koná konateľ a advokát JUDr. P. P., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Okresného súdu Ružomberok sp. zn. 7 C/19/2012 z 20. februára 2013, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Mgr. J. K. o d m i e t a ako neprípustnú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. mája 2013 doručená sťažnosť Mgr. J. K., R. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného S. s. r. o., B., v menej ktorej koná konateľ a advokát JUDr. P. P., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Okresného súdu Ružomberok (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 7 C/19/2012 z 20. februára 2013 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“ alebo „napadnuté rozhodnutie“).

Z obsahu sťažnosti a z príloh k nej pripojených ústavný súd zistil tieto skutočnosti:

Žalobou doručenou okresnému súdu 7. februára 2012 sa RNDr. T. P., Česká republika (ďalej len „žalobca“), domáhal proti sťažovateľovi zaplata sumy 293 419,50 € s príslušenstvom. Svoj návrh odôvodnil tým, že so sťažovateľom uzatvoril zmluvu o pôžičke, na základe ktorej mu poskytol sumu 306 500 € so splatnosťou najneskôr do 31. decembra 2010.

Sťažovateľ sa následne podaním – vzájomným návrhom - doručeným okresnému súdu 22. januára 2013 domáhal proti žalobcovi zaplata sumy 2 120 785,30 € z titulu náhrady škody, ktorá mu mala vzniknúť v dôsledku porušenia zákonných povinností žalobcu ako záložného veriteľa pri realizácii záložného práva k akciám vo vlastníctve sťažovateľa.

Okresný súd napadnutým rozhodnutím vylúčil vzájomný návrh sťažovateľa na samostatné konanie.

Následne sťažovateľ podal ústavnému súdu sťažnosť, ktorú v súvislosti s namietaným porušením označených práv odôvodňuje takto: „Podľa § 97 ods. 2 OSP je súd oprávnený avšak nie povinný vylúčiť vzájomný návrh odporcu uplatnený v prebiehajúcom súdnom konaní na samostatné konanie, ak v prípade takto uplatneného vzájomného nároku nie sú naplnené podmienky, ktoré predpokladá ustanovenie § 112 ods. 1 OSP na spojenie vecí.

Podľa názoru Sťažovateľa neboli na vydanie Rozhodnutia podľa § 97 ods. 2 OSP splnené zákonné predpoklady, pretože v prípade vzájomného nároku Sťažovateľa voči p. RNDr. T. P., ktorý je v konaní vedenom pod sp. zn.: 7C/19/2012 navrhovateľom, boli naplnené všetky predpoklady na spojenie vecí podľa § 112 ods. 1 OSP, a to najmä podmienka zhodnosti účastníkov konania ako aj podmienka tzv. objektívnej kumulácie nárokov uplatnených pred súdom. Nanajvýš, je nepochybné, že nárok p. RNDr. T. P. ako aj nárok Sťažovateľa spolu skutkovo a právne neoddeliteľne súvisia, nakoľko p. RNDr. T. P. si uplatňuje voči Sťažovateľovi nárok na vrátenie pôžičky a Sťažovateľ si uplatňuje voči

RNDr. T. P. nárok na náhradu škody v súvislosti s výkonom záložného práva na akcie Sťažovateľa v spoločnosti K. a. s., ktoré podľa tvrdenia p. RNDr. T. P. mali zabezpečovať nároky z predmetnej pôžičky.

Preto je nepochybné, že jednotlivé skutkové okolnosti vzťahu medzi Sťažovateľom a p. RNDr. P. nemožno od seba oddelovať a ich existencia je na sebe závislá. Aj z toho dôvodu bol postup Odporcu zjavne v rozpore s ustanovením § 97 ods. 2 OSP a § 112 ods. 1 OSP, ako aj v rozpore s princípom účelnosti a hospodárnosti súdneho konania, ktorý je inkorporovaný v každom štádiu civilného procesu. V tejto súvislosti neobstojí ani tvrdenie Odporcu, že vzťah založený Zmluvou o pôžičke je občianskoprávnym vzťahom a nárok na náhradu škody, ktorý Sťažovateľovi vznikol je obchodnoprávnym vzťahom, pretože pre posúdenie otázky existencie podmienok na spojenie vecí je takáto skutočnosť irelevantná.

Podstatou a zmyslom inštitútu vzájomného návrhu (vzájomnej žaloby) je, aby súd v súlade so zásadou hospodárnosti konania prejednal vzájomné návrhy účastníkov v jednom konaní v čo najkratšom možnom čase, aby bola v čo najkratšom možnom čase odstránená právna neistota vzťahu účastníkov konania. Preto podľa názoru Sťažovateľa by mal byť postup súdu podľa § 97 ods. 2 OSP len výnimočným a nie pravidlom. Ustanovenie § 97 ods. 2 OSP dáva súdu možnosť vylúčiť vzájomný návrh na samostatné konanie len pre také prípady, kedy nie sú naplnené predpoklady na spojenie vecí, resp. v prípade keď by o vzájomnom návrhu mal rozhodovať iný vecne alebo miestne príslušný súd, o čom v prípade vzájomných nárokov medzi Sťažovateľom a p. RNDr. T. P. nemožno ani uvažovať.

Tým, že vzájomný návrh Sťažovateľa bol vylúčený na samostatné konanie, vniesol Odporca do vzájomných vzťahov účastníkov konania väčšiu neistotu a možnosť rýchleho usporiadania vzájomných sporných vzťahov sa značne oddialila. Účelom súdneho konania je podľa názoru Sťažovateľa nastolenie stavu právnej istoty, ktorá vo vzťahu účastníkov konania chýba, a Odporca tým, že nárok Sťažovateľa vylúčil na samostatné konania spôsobil, že nastolenie stavu právnej istoty sa značne oddialilo.

V tejto súvislosti je ďalej nevyhnutné zdôrazniť, že Sťažovateľ nesúhlasí ani s právnym názorom Odporcu vyjadreným v Rozhodnutí, podľa ktorého nárok na náhradu škody, ktorá Sťažovateľovi vznikla realizáciou výkonu záložného práva na jeho akcie v spoločnosti K. je obchodnoprávny vzťah, ktorý spadá pod režim Obchodného zákonníka

bez ohľadu na právny režim zabezpečovaného záväzku (občianskoprávny vzťah) ako aj bez ohľadu na povahu účastníkov konania (fyzické osoby). ...

Vzhľadom na skutočnosti uvedené v tejto časti Sťažnosti, má Sťažovateľ za to, že Rozhodnutie Odporcu vykazuje znaky nezákonného rozhodnutia, pretože (i) vykazuje procesnú vadu, (ii) bolo vydané hrubo v rozpore so zásadou hospodárnosti, účelnosti a rýchlosti civilného konania a (iii) vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Z tohto dôvodu s prihliadnutím na nemožnosť podať voči Rozhodnutiu riadny opravný prostriedok, bolo priamo porušené právo Sťažovateľa na súdnu ochranu a spravodlivý súdny proces.“

Na základe uvedenej argumentácie sa sťažovateľ v konaní pred ústavným súdom domáha, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu (článok 46 Ústavy Slovenskej republiky) bolo porušené rozhodnutím Okresného súdu Ružomberok č. k.: 7C/19/2012-266 o vylúčení vzájomného návrhu Sťažovateľa v konaní vedenom pod sp. zn.: 7C/19/2012 na samostatné konanie;

2. Rozhodnutie Okresného súdu Ružomberok č. k.: 7C/19/2012-266 o vylúčení vzájomného návrhu Sťažovateľa v konaní vedenom pod sp. zn.: 7C/19/2012 na samostatné konanie sa zrušuje a vec sa vracia Okresnému súdu Ružomberok na ďalšie konanie;

3. Ústavný súd Slovenskej republiky ukladá Okresnému súdu Ružomberok zastaviť konanie vedené pod sp. zn.: 1 Cb 8/2013.

4. Ústavný súd Slovenskej republiky ukladá Okresnému súdu Ružomberok povinnosť uhradiť sťažovateľovi trovy konania pred Ústavným súdom Slovenskej republiky do 7 dní odo dňa právoplatnosti tohto nálezu.“

Sťažovateľ v sťažnosti tiež navrhuje, aby ústavný súd podľa § 52 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) dočasne odložil vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje ústavný súd o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv nerozhoduje iný súd.

Princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať iba tými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonom upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. m. m. I. ÚS 103/02, I. ÚS 6/04, II. ÚS 122/05, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06, III. ÚS 42/07).

Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré v občianskom súdnom konaní sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov

verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

Zásada subsidiarity zahŕňa okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

V predmetnej veci sťažovateľ namieta, že okresný súd uznesením sp. zn. 7 C/19/2012 z 20. februára 2013 vylúčil vzájomný návrh sťažovateľa na samostatné konanie, čím podľa neho porušil jeho základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Napadnuté uznesenie je v danom prípade rozhodnutím o vedení konania, nejde teda o meritórne ani o konečné rozhodnutie, dôsledkom ktorého by bolo právoplatné skončenie veci, prípadne zastavenie súdneho konania. Aj keď z formálneho hľadiska je napadnuté uznesenie právoplatným rozhodnutím, konanie medzi sťažovateľom ako odporcom a navrhovateľom vedené pod sp. zn. 7 C/19/2012 nie je právoplatne skončené.

Podľa názoru ústavného súdu namietanie nesprávnosti a nezákonnosti rozhodnutia okresného súdu ako prvostupňového súdu konajúceho v právnej veci sťažovateľa nemôže byť samo osebe dôvodom na namietanie porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Okresný súd v danom prípade neodmietol sťažovateľovi poskytnutie súdnej ochrany, jeho vzájomným návrhom na spojenie vecí sa zaoberal a rozhodol o ňom, aj keď nie v súlade s jeho predstavami. Sťažovateľ mal a aj bude mať v ďalšom štádiu konania pred okresným súdom, resp. v odvolacom konaní a následne prípadne aj pred Najvyšším súdom Slovenskej republiky možnosť uplatniť ochranu označených práv, ako aj svoju argumentáciu týkajúcu sa skutkovej a právnej stránky predmetnej veci, z čoho vyplýva, že má ešte k dispozícii iný právny prostriedok ochrany tých práv, ktorých porušenie namieta vo svojej sťažnosti. V právnej veci sťažovateľa sa súdne konanie nachádza v štádiu prvostupňového konania a okresný súd v ňom bude vykonávať ďalšie dokazovanie na účel objasnenia skutkového stavu veci. K vykonávaniu dôkazov sa sťažovateľ bude môcť

v konaní pred okresným súdom vyjadriť za tých istých podmienok ako druhý účastník konania na strane navrhovateľa. Sťažovateľ má k dispozícii všetky procesné oprávnenia, ktoré mu priznáva Občiansky súdny poriadok, teda aj právo na riadne opravné prostriedky v prípade neúspechu pred okresným súdom a tiež právo využiť mimoriadne opravné prostriedky proti právoplatnému rozhodnutiu vo veci, pokiaľ by vyznelo v jeho neprospech.

Sťažovateľovi napokon nič nebráni, aby v budúcnosti napadol sťažnosťou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy aj konečné (právoplatné) rozhodnutie, ktoré bude v jej právnej veci vydané, t. j. rozhodnutie o poslednom procesnom prostriedku, ktoré mu zákon na ochranu jeho práv účinne poskytuje, a to v prípade, ak dospeje k záveru, že v dôsledku tohto rozhodnutia boli porušené jeho ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou garantované práva alebo slobody. Najskôr teda musí prebehnúť celé konanie až do štádia meritórneho právoplatného rozhodnutia všeobecných súdov a až potom sa sťažovateľovi naskytne možnosť na eventuálne podanie sťažnosti ústavnému súdu.

Ústavný súd už vyslovil, že nemožno akceptovať, aby napĺňanie úsilia o spravodlivé súdne konanie príslušným všeobecným súdom nahradzoval ústavný súd svojím vstupovaním a ingerenciou do dosiaľ meritórne neskončeného konania. Ústavný súd môže urobiť zásah na ochranu ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv sťažovateľa až vtedy, keď už ostatné orgány verejnej moci nemajú možnosť namietaný protiústavný stav napraviť (m. m. IV. ÚS 322/09).

Pridržiavajúc sa svojej stabilnej judikatúry, ústavný súd ďalej poukazuje na to, že základné právo na súdnu ochranu (siedmy oddiel ústavy) a právo na spravodlivé súdne konanie sú zásadne „výsledkové“, to znamená, že im musí zodpovedať proces ako celok, a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí v danej veci od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08). Aj z ďalšej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 79/03, I. ÚS 236/03) obdobne ako z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Komanický c. Slovenská republika, rozsudok zo 4. júna 2002) vyplýva, že ústavný súd a Európsky súd pre ľudské práva overujú, či konanie posudzované ako celok bolo

spravodlivé v zmysle čl. 46 až čl. 50 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Ústavný súd už v rámci svojej predchádzajúcej judikatúry taktiež vyslovil, že predpokladom na záver o porušení základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je také porušenie, ktoré nie je napravitel'né alebo odstrániteľné činnosťou všeobecného súdu pred začatím konania alebo v konaní vo veci samej, resp. ktoré nemožno napraviť procesnými prostriedkami, ktoré sú obsiahnuté v Občianskom súdnom poriadku (m. m. I. ÚS 148/03, III. ÚS 355/05, II. ÚS 307/06). V nadväznosti na to ústavný súd poukazuje na to, že v rámci konania o sťažnosti zásadne preskúmava len právoplatné rozhodnutia, a to v tom zmysle, že musí ísť o rozhodnutia, ktorými sa konanie právoplatne skončilo (IV. ÚS 254/2011).

Samotné uznesenie o vylúčení návrhu na samostatné konanie, keď prístup sťažovateľa k súdu zostáva zachovaný, nemožno hodnotiť ako postup protiústavný len preto, že sťažovateľovi nevyhovuje vedenie samostatného konania o jeho žalobách.

Ústavný súd nezistil žiadne dôvody na pripustenie výnimky z uvedenej zásady, ani pokiaľ ide o túto sťažnosť smerujúcu proti napadnutému uzneseniu okresného súdu, ktorým vylúčil návrh sťažovateľa na samostatné konanie. Pokiaľ by ústavný súd preskúmal sťažnosť predtým, než o veci samej definitívne rozhodne príslušný súd, mohol by zasiahnuť do rozhodovania všeobecných súdov a nedodrжал by princíp subsidiarity sťažnosti ustanovený v čl. 127 ods. 1 ústavy.

Ústavný súd v nadväznosti na uvedené konštatuje, že sťažnosť bola za danej procesnej situácie podaná predčasne. Sťažovateľ totiž bude mať, resp. má možnosť uplatniť ochranu svojich práv v ďalšom konaní pred všeobecnými súdmi.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je sťažovateľ

oprávnený podľa osobitných predpisov. Vzhľadom na to sa ústavný súd podanou sťažnosťou meritorne nezaoberal, ale ju pri predbežnom prerokovaní odmietol ako neprípustnú (predčasne podanú) podľa § 53 ods. 1 v spojení s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Skutočnosť, že sťažovateľ s rozhodnutím okresného súdu nesúhlasí, nemôže sama osebe založiť dôvodnosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy.

Keďže ústavný súd sťažnosť odmietol (z dôvodu uvedeného v enunciacie svojho rozhodnutia), nepovažoval za dôvodné zaoberať sa ďalšími návrhmi v nej obsiahnutými.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. septembra 2013